

da se smatra navedeno kot dober nasvet dobri stvari, ki se je moramo vsi še mnogo bolj in resno poprijeti ter se za njo bolj zanimati v bodoče, dokler je še čas. Pokažimo, da nismo le potrebni, ampak da smo tudi vredni vzorne kmetijske šole za Spodnje Štajersko.

Politični ogled.

Novi ministri. Minister za uk in bogočastje dr. Viljem vitez Hartel in trgovinski minister Gvido baron Call sta podala svojo ostavko. Na njuno mesto sta imenovana: za ministra za uk in bogočastje dr. Rihard baron Bienenrth, dosedaj podpredsednik deželne šolskega sveta na Nižjem Avstrijskem, in za trgovinskega ministra Leopold grof Auersperg, dosedaj sekcijski šef v ministrstvu za notranje zadeve. Bienenrth je rojen l. 1863 v Veroni in je v avstrijski državni službi od l. 1884. Grof Auersperg je rojen l. 1855 in je v avstrijski državni službi od l. 1877. Svojo ostavko sta podala ministra radi tega, ker sta se sporekla z ministrskim predsednikom Gaučom, s katerim se sploh nista mogla razumevati.

Upor na Japonskem. Na Japonskem je po razglasitvi pogojev, pod katerimi se je sklenil mir, zavladalo veliko nezadovoljstvo, ki si je dalo dne 4. t. mes. duška v javnem upor. Vlada si ni upala razglasiti mirovnih pogojev, ker je vedela, da isti zelo vznemirijo prebivalstvo. Da bi pa zabranila vsak nemir, zaprla je pet ljudskih voditeljev, ki so priredili v ponedeljek, dne 4. sept. v Tokio protestni shod. Drugi dan, v torek, se je zbralo na tisoče občinstva, ki si je s silo priborjalo vhod v Hibiga vrt, v katerem so hoteli imeti zopet shod. Policija je bila vhod zaprla, da zabrani zborovanje. Vnel se je hud boj, v katerem je obležalo 84 mrtvih. Koliko je pa ranjenih, se seveda ne da dognati, ker se dotični skrivajo. Razjarjeno ljudstvo je nato napadlo hišo ministra notranjih zadev, katero je popolnoma porušilo. Tudi na hiše drugih ministrov so hoteli vdariti, toda te so bile med tem že zastražene od močnih vojaških oddelkov. Zvečer so zažgali razgrajati nekaj hiš, medtem se je pa boj po ulicah nadaljeval. Vojaštvo je komaj ubranilo, da niso umorili ruskih vjetnikov. Ljudstvo ogorčeno ugovarja, da bi bilo to 18 mesečno bojevanje brezuspešno, ker ni prineslo Japonski drugega, nego velikanske dolgov, katere bo moralo plačati z visokimi davki. Vrhovnemu poveljniku Ojama so poslali na bojišče brzopjavko, v kateri ga pozivljajo, naj nadaljuje bojevanje, na mikada pa spomenico, v kateri ga svarijo, naj ne

podpiše te za Japonsko tako sramotne mirovne pogodbe. — Vlada je z vojaško silo udušila upor. Vsak list, ki je hujskal, moral je takoj prenehati z izhajanjem, vsak shod je prepovedan. Čez glavno mesto Tokio je zapovedano obsedno stanje. Vsled upora je nastala v mestu strahovita beda. Ljudstvo se je ustrašilo odredbe vlade in postalo na videz mirno, toda pod pepelom še tli naprej in voditelji tega gibanja vedno naprej podpirajo itak razjarjeno ljudstvo. Japonski mirovni odposlanci si ne upajo domov, ker se govori, da jih bo ljudstvo ubilo. Še sedaj jih mora v Ameriki stražiti policija, ker se bojijo, da bi jih kak fanatičen Japonec ne umoril.

Mir med Rusko in Japonsko je sklenjen, kakor smo v predzadnji številki poročali. Japonci so sicer precej pridobili, vendar vojne odškodnine, katero bi bili krvavo potrebovali, niso dobili. Polotok Liaotun z Port Arturjem, katerega je imela dosedaj Ruska od Kitajske v najemu, preide pod istimi pogoji na Japonsce. Vendar se morajo tam zaječiti lastninske in druge pravice ruskih podanikov. Ob mandžurski železnici obdržita obe državi vse, kar sta izposlovali od Kitajske potom pogodb. Železnica, ki teče skozi Mandžurijo do Vladivostoka, ostane v ruskih rokah, vendar Ruska ne sme imeti ob nji več vojakov kakor je za vzdrževanje miru potrebno, računni se na vsak kilometer 15 mož. Železnica od Harbina do Port Arturja preide v Japonske roke, če je ne odkupi Kitajska nazaj. To železnico straži Japonska. V posebno nevarnih časih smeta odposlati obe državi pomnožene straže, ki se pa morajo takoj vrniti, ko mine nevarnost. V preteku 18 mesecev morata zapustiti obe armadi Mandžurijo, ki preide v kitajsko oskrbo nazaj. Na Koreji sme Japonska v sporazumu s korejsko vlado storiti vse, kar smatra za vladanje, varstvo in nadzorstvo Koreje za potrebno. Tu so japonske predprave neomejene. Južni del otoka Sahalina dobi Japonska. Iz tega se vidi, kako majhen del svojih zahtev so Japonci dobili od Rusov.

Dopisi.

Fram. (Lepa slavnost.) Tako veselo še ni bilo na Planici, kakor na angeljsko nedeljo. Vsako leto je na angeljsko nedeljo drugo opravilo v dve uri od Frama oddaljeni podružnici sv. Križa na Planici. Letos se je ob tej priliki blagoslovil kip sv. Autona Padovanskega, mojstersko delo slavnega mojstra iz Slovenskih goric, L. Perko. Kip ste kupili

dve vrli pohorski družini. Stane 120 K. Blagoslovil se je pa tudi novi lestencec za 120 K, lično delo spretnega mojstra g. Tratnika iz Maribora. V naše največje veselje so imeli službo božjo in izvršili blagoslovljenje bočki g. dekan Adam Grušovnik, ki so popoldne imeli tudi skušnjo iz krščanskega nauka za planičke šolarje. Otroci in stariši so bili veseli ljubeznivega gospoda dekana, ki so si s tem svojim trudopolnim delom mahoma pridobili srca vseh naših vrljih Pohorcev. Vrh tega so nas pa tudi počastili slivniški gospod župnik in svetovalec Hirti. Ljudstva je bilo izredno veliko in vse je bilo veselo. Naša vrla pohorska dekleta so cerkvico tako lepo zunaj in znotraj okrasila, da je bila podobna rožnemu vrtu.

Mlaji, zastave in zastavice, gromenje topičev itd., vse je pomnoževalo veselje, povzdigovalo slovesnost. In otroci, ti dobri, nepokvarjeni pohorski otročiči, kako veselo, glasno in jasno ter gladko so odgovarjali na vsa vprašanja katehetova in dekanova. Stariši so vesela jokali. In to dobro ljudstvo, vrla pohorsko ljudstvo! Kaj vse je že storilo za svojo cerkvico! Lani so jo prenovili zunaj in znotraj: križ pobarvali, jabolko pozlatili, zvoni ometali in pobelili, cerkev preslikali, spravili novo, drago prižnico, podobe in kipe prenovili, omislili svetilko za večno luč in mnogo drugega.

Po cerkvenem opravilu pa si se lahko poživil in okrepčal z izvrstno Jozlovo kapljico in potolažil glad z okusno pečenko iz Svetejeve kuhinje, kjer se je urno sukala spretna Vanbarjeva žena in stregla gostom. In privoščili so si naši Pohorci in videti jih je bilo, kakor bi bila ena družina. To ni bilo vika ne krika, ne surovega obnašanja. Na misel so mi prišle pesnikove besede:

„Tu narod biva še krepak,
Tu narod biva poštenjak,
Ki svet ga še okužil ni,
Ki čas ga omeheknil ni!“

Vam, prav Vam, veljajo te besede, vrli Pohorci!

Iz rogaškega okraja. Naš Izveličar Jezus Kristus je v priliki povedal, kadar so ljudje spali, je prišel sovražen človek ter je ljuliko med pšenico sejal. Tako sedaj tudi Slovenci v rogaškem okraju spijo, nasprotniki slovenskega naroda pa vsakojake pleveli med nevedne kmete trosijo ter jih za luteranstvo in prusko piklhavbo vabijo. Vi Slovenci pa vse to vidite, pa spite, vi Slovenci to vse slišite, pa ne umete, da vam bo ta plevel čez glavo zrastel, ter vam bode še to pšenico zadušil, katera bi vam lepo rastla, če bi jo le lepo opleli, z lepimi nauki osrečevali, s

vsakem mlaju ni mrka. In to je ravno za sluga zvezdoslovcev, da nam povejo, katerega mladega bo mrk in kje ga bodo videli. Sploh se lahko reče, da je v 18 letih 42 solnčnih mrkov, torej približno dva na leto, seveda se povsod vsak ne vidi. Tudi nam povejo zvezdoslovci, kakšen bo mrk, ali popoln ali nepopoln. Popoln je bil zadnji mrak, pa za naše kraje ne, ampak za Špansko, nekaj Laškega in druge kraje, pri nas sicer tudi ni veliko manjkalo, da bi bil popoln, pa pri popolnem bi naše oči še gledale druge čudne reči, dočim zdaj ni bilo drugega opaziti, nego lunino ploskvo, ki je zakrivala žareče sonce, precejšnje pojemanje svetlobe, ki je naravno naredilo nekam bolj otožno; dnevna belina je prešla čisto v voščeno rumeno barvo. Včasih je mesto popolnega obročast mrk, tako da pride mesec v sredo sonca, pa ga ne zakrije vsega, ampak pusti svetel obod okoli in okoli; tak mrk je redka prikazen. Navadno imamo nepopolni mrk. Če pride koledar družbe sv. Mohorja, gre pisec teh vrstic vselej najprej gledat, koliko vidnih mrkov bo prihodnje leto, potem šele, kateri dan v tednu bo v prihodnjem letu pust.

Le pomislimo, da je luna v primeri s solncem tako majhna, kakor proseno zrno v primeru s kroglo, ki gre v dečkov klobuk, se moramo močno čuditi, kako more luna

solnce sploh kaj zaslanjati in kako ta senca pade ravno na zemljo, ki je tako mala, in ne v svetovni prostor! To je le zato mogoče, ker je luna dosti bližje zemlje nego sonce. Luna naredi tem razločnejšo senco ali mrak, čim bližje je zemlji; pa zmiraj ni enako blizu zemlje, kakor tudi zemlja z luno nista vedno enako blizu sonca. Če bi se luna kje dotikala zemlje, bi jo pokrila, bi vladala tam gotovo huda tema. Če bi bila lunina pot okoli zemlje v krogu in bi bila zemlja v sredi tega kroga, bi bila luna zmiraj enako daleč od nje; pa temu ni tako; pot, po kateri se premiče luna okoli zemlje, je nategnjen ali podolgovat krog, takozvana elipsa, ki ima dve središči in v enem teh dveh ali v bližnjem ali oddaljenem je zemlja; taka je tudi zemljina pot okoli sonca. Da more sploh nastati mrk, se morata lunina pot okoli zemlje in zemljina pot okoli sonca sekati, križati, ker le tedaj stojijo sonce, mesec in zemlja res navstric.

Torej često potemni sonce samo nepopolnoma, če luna ne zakrije vsega sonca. Redkeji je popoln mrk, pa tudi takrat ni za vse kraje popoln, ampak le za mali del zemlje, druge imajo ob istem času napopoln mrk, pa tudi tam, kjer je bil popoln, se kmalu prikaže del sonca, tako da imajo nepopoln mrk, kakor so ga imeli v začetku

zmrčenja. Ko pa se bliža popolni mrk in je viden le srp sonca, beži temni mrak po zemlji k nam, kakor včasih senca oblakova, ki ga podi veter. Vsa pokrajina postane blede in tudi obličje ljudij obledi od mraka, mogoče marsikomu tudi od strahu. Živali se vznemirjajo, beže k počitku, kokoš gre tudi spat, dasi že ni znesla, misli pri svoji kratki pameti, da je večer; cvetlice, ki so se zjutraj komaj razcvetele, n. pr. lanov cvet, se začne zopet zapirati; nazadnje izgine zadnji solnčni žarek. Luna zakriva celo sonce, čeravno je mnogo manjša. Kdaj pa smo že videli opoldne luno kraljevati na nebu? In vendar se to lahk. zgodi, kadar je popolni mrk.

Popolnoma tema pa vendar ni; od sonca namreč švigajo radeči plameni, luno pa še obdaja srebrn robček; tudi popolnoma temna ni, čeravno je mlaj, ker dobiva nekaj malo svita od zemlje iz tistih krajev, za katere sonce ni mrknilo in ta svit vrača luna zemlji, kjer je temna; ker luna sploh dobiva od zemlje toliko svetlobe, kolikor je mi dobivamo ponoči od lune, če ne več, tudi zvezde migljajo kratko časa na nebu, kakor zvečer. Pa to ne traja dolgo; sonce se začne poslavljati od nas proti izhodu, kmalu nas zopet pozdravi prvi žarek, za njim drugi in več, iz popolnega mrka je postal nepopoln, dokler sčasoma ni celo sonce zopet vidno. Kdor hoče lepo opa-